

Організація ненімецького судочинства у Польському Генеральному губернаторстві

У статті висвітлюється процес створення судових органів на окупованих польських та українських землях Польського Генерального Губернаторства у роки Другої світової війни. Розглядаються та оцінюються функції та повноваження ненімецьких судів, які розглядали цивільні та незначні кримінальні справи щодо місцевого польського і українського населення. Існувала можливість відміни рішення ненімецьких судів у рамках контролю з боку німецького правосуддя над польським і українським судочинством. Німецька окупаційна адміністрація на західноукраїнських землях комплектувала правоохоронну систему кадрами не за критерієм фахової компетентності, а виключно з лояльності до окупаційного режиму.

Ключові слова: окупаційні суди, апеляційні суди, прокуратура Польське Генеральне Губернаторство, Друга світова війна.

Актуальність наукової проблеми та стан її наукової розробки. Проблемні функціонування німецьких окупаційних органів влади на українських землях у роки Другої світової війни, присвячені праці українських, російських, польських, німецьких істориків та правознавців. Серед українських науковців над цією проблематикою працювали та продовжують працювати Н. Антонюк, В. Коваль, М. Коваль, В. Косик, В. Макарчук, О. Висоцький, В. Денисова, О. Копиленко, Т. Паршина, В. Офіцінський, І. Терлюк, П. Рекотов, І. Усенко та ін. Однак спеціального наукового дослідження процесів створення та діяльності ненімецького судочинства у Польському Генеральному-губернаторстві не було здійснено. Це пояснює потребу звернення до вказаного предмету дослідження.

Метою дослідження є історико-правовий аналіз процесу створення судових органів на окупованих польських та українських землях Польського Генерального Губернаторства у 1939-1945 рр. Для досягнення цієї мети буде досліджено пам'ятки права та наукові дослідження, у яких розглядаються та оцінюються функції та повноваження ненімецьких судів на території Польського Генерального Губернаторства.

Вклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Поряд із функціонуванням на українських та польських окупованих землях у роки II Світової війни німецьких та спеціальних судів, передбачалось створення польських судів, до юрисдикції яких відносились справи місцевого населення, за винятками тих, що входили до юрисдикції німецьких судів. Розпорядження про створення польських судів було прийнято ще восени 1939 р. «Для виконання польського судочинства необхідно застосовувати польські закони і правила, які у Генеральному губернаторстві по-іншому не можуть діяти». У судочинстві використовувалось польське матеріальне і процесуальне право, яке було чинним до початку нападу гітлерівської Німеччини на Польщу [1, с. 42]. Було ліквідовано адміністративні суди, включаючи Вищий адміністративний суд. справи, які знаходились на розгляді в адміністративному суді, визнавались нікчемними. Також було скасовано право на оскарження рішення органів окупаційної влади у судах. Окрім того, було ліквідовано трудові суди, а справи, що знаходились у їх юрисдикції, було передано судам для місцевого населення [2, с. 102].

У 1942 р. були скасовані так звані посередницькі бюро, які розглядали судові справи до завершення організації польського судочинства, що включали міські, окружні та апеляційні суди [3, с. 150]. Також фактично було заборонено розгляд сімейних справ у церковних судах, однією з сторін у яких були особи німецького походження. Дана норма стосувалася усіх справ, розпочатих до початку II Світової війни. У вересні 1939 р. головний відділ внутрішніх справ Генерального губернаторства видав розпорядження, за яким керівники дистриктів, повітові старости, сільські солтиси та бургомістри у містах зобов'язувались здійснювати контроль за дотриманням прав осіб німецького походження у шлюбно-сімейних справах, а за їх порушення мала наступати кримінальна відповідальність [2, с. 102] Організаційна структура польського судочинства у дуже спрощеному виді

була аналогічною структурі судочинства, що діяло у II Речі Посполитій до початку II Світової війни. Також значно було обмежено юрисдикцію Верховного суду II Речі Посполитої, а багато його повноважень перейшли до відання головного відділу юстиції Генерального губернаторства. Частина повноважень Верховного суду було скасовано.

У столицях дистриктів у Варшаві, Кракові, Любліні, Радомі та Львові діяли апеляційні суди. Так в структурі апеляційного суду у Радомі знаходилась прокуратура, а до його юрисдикції відносились чотири окружні суди (Пйорткув, Радом, Кельце та Ченстохова) та 35 міських судів. (Бурггеріхте) В структурі апеляційного суду в Кракові входили п'ять окружних судів (Ясло, Краків, Новий Сонч, Жешув (Ряшів), Тарнув) та 75 міських судів. До юрисдикції Люблінського апеляційного суду відносилось два окружні суди у Любліні і Замостях та 24 міські суди [3, с. 150-151].

Усі судді Польського Генерального-губернаторства підпорядковувались керівнику головного відділу юстиції та генеральному губернатору. Судочинство здійснювалось на основі польського процесуального і матеріального права. Підбір суддів та допоміжного апарату судів здійснювався за професійною основою, за винятком осіб, які відкрито виступали проти окупаційних властей. У міських судах судочинство велось судьями одноособово, а у окружних судах, як правило у складі трьох суддів при розгляді цивільних справ, якщо сума позову перевищувала 50 тисяч злотих, а також в справах про втрату працездатності, у справах, де об'єктом було державне майно, та у справах щодо банкрутства. Інші справи розглядались судьями одноособово. Суддя міг у випадку складності справи передати її до колегії у складі трьох суддів. Аналогічне правило діяло і у випадку розгляду цивільних справ, сума позову у яких не перевищувала 50 тисяч злотих. Окружні суди розглядали цивільні справи, як правило, у складі трьох суддів. При розгляді кримінальних справ і першій інстанції вони розглядались суддею одноособово, якщо однією з сторін були неповнолітні або щодо незначних злочинів. Апеляційні суди розглядали цивільні справи у складі трьох суддів [3, с. 150-151].

Вироки завжди проголошувались «іменем закону». У Польському Генеральному губернаторстві структура ненімецького судочинства фактично була двохланкова. Верховний Суд Польського Генерального губернаторства розглядав вироки окружних судів, винесених до 24 лютого 1940 р. в першій інстанції [2, с. 105]. Інші справи розглядали апеляційні суди, що знаходились у центрах дистриктів. Судами другої інстанції для міських судів були окружні суди і апеляційні суди. Рішення у цивільних справах і вироки у кримінальних справах окружних судів і відповідні судові акти апеляційних судів мали аналогічну силу і не підлягали оскарженню. Було також проведено реорганізацію іпотечного бюро (на польських землях закон про іпотеку діяв ще з 1818 р.). Під час окупації ці функції виконували міські суди. У першій інстанції справи розглядались судьями міських судів одноособово. У другій інстанції остаточне рішення виносив окружний суд. Але існувала можливість відміни рішення окружних судів у рамках контролю з боку німецького правосуддя над польським і українським судочинством. Персонал іпотечних бюро і міські судді не отримували коштів, які надходили у судові каси при розгляді даної категорії справ. Грошові кошти вони отримували за вирішення конкретних завдань згідно з встановленими тарифами. Реорганізація іпотечних бюро проходила досить слабо. Німецькі органи влади вказували на необхідність збереження усіх записів до 12.06.1940 р. та їх виконання на основі польського довоєнного права. У випадку коли справа у польських судах I інстанції після застосування спрощеного порядку розгляду справ (параграф 11 розпорядження про польське судочинство)то після винесення вироку він автоматично набрав сили з 24.02.1940 р. з дня видання розпорядження про утворення польського судочинства на території Губернаторства-губернаторства [1, с. 149-150]. З цього правила були винятки які стосувались справ, що підлягали німецькому судочинству. Польські суди розглядали усі справи місцевого населення, які не підлягали юрисдикції німецьких судів. На практиці усі цивільні справи де однією з сторін була особа німецького походження або існував інтерес німецької держави – справи розглядали німецькі суди, а кримінальні справи могли розглядати польські суди на основі рішення німецької прокуратури [4, с. 116-117]. Також до польських судів могли передавати дрібні цивільні і кримінальні справи. До цивільних справ, які передавались польським а з 1942 р. ненімецьким судам відносились справи предмет спору яких був меншим 5 тис. золотих. Міністерство юстиції III Рейху на основі розпорядження від 09.07.1943 р. зобов'язувалось провести скорочення польського кримінального та цивільного процесу відповідно до вимог військового часу. До кримінальних справ які розглядались ненімецькими судами відносились дрібні правопорушення вчинені без застосування зброї, хуліганство, дрібні крадіжки, бійки, шахрайство та ін. [2, с. 106]. Підсудність кримінальних справ німецьким та ненімецьким судам було врегульовано окремим розпорядженням керівника головного відділу юстиції Польського Генерального губернаторства. Судді при здійсненні судочинства не могли використовувати печатки польських судів. II Речі

Посполитої та інші атрибути судів даного періоду. У цей же час судді могли використовувати при здійсненні судочинства суддівські мантії. Судді та допоміжний апарат судів отримували заробітну плату передбачену для їх посад у період II Речі Посполитої. Вимоги, які стосувались до колишніх польських судів було врегульовано у розпорядженні від 19 II 1940р., де їх зобов'язували бути законслухняними та лояльними до окупаційних властей [3, с. 150]. Окрім того, судді і допоміжний апарат судів зобов'язувались скласти службову присягу до кінця квітня 1940 р. Співпраця з окупаційною владою гостро засуджувалось польськими підпільними структурами. Але одночасно вказувалось, що прийняття декларації лояльності до окупаційного режиму підписана під моральним та фізичним примусом з погляду релігії і права не є чинним. Усі поляки зобов'язувались вживати усі заходи для відновлення власної держави [2, с. 108]. У польській історичній та історико-правовій літературі позитивно оцінюють роль польських суддів та прокурорів, що змушені були піти на співпрацю з окупаційними властями. На їх думку, вони на належному професійному рівні виконували свої повноваження. Так, загальні збори суддів і прокурорів у Любліні відбулись 07.11.1939 р., де було вироблено їх позицію щодо виконання повноважень в умовах окупації. На зборах стверджувалось, що всяка співпраця з окупантом є виключена, а для правового захисту польського населення, збереження документів, іпотечних книг, книг реєстрації землі, будинків та іншого нерухомого майна судьями і прокурором доцільно виконувати свої повноваження. На зборах також вказувалось на можливість продовження виконання своїх функцій при збереженні незалежності суддів і прокурорів та збереженні польської мови у судочинстві. Така позиція польських суддів і прокурорів та їх високий авторитет серед населення викликала незадоволення окупаційних властей, що приводило до частих затримань суддів у якості заручників [2, с. 45-47].

Після закінчення II Світової війни на основі декрету від 6 червня 1945 р. більшість рішень та вироків польських суддів, прийнятих в період окупації, зберегли свою силу, за винятком тих, що приймалися на основі німецького законодавства та прийнятих під впливом окупаційних властей. Дані судові акти можна було оскаржити до вищестоящих польських судів. У свою чергу, на західноукраїнських землях після відновлення радянської влади усі рішення окупаційних судів, як і будь-яких органів окупаційної влади, визнавались нечинними. Усі судді-українці, прокурори та допоміжний апарат судів і прокуратури були піддані репресіям. Більшість з них було заслано до таборів сталінського ГУЛАГУ.

Контроль за польським судочинством окупаційні власті здійснювали через так зване право справування (перегляду оскарження судових рішень). Право перегляду і оскарження рішень та вироків польських судів було передбачено у розпорядженнях головного відділу юстиції Польського Генерального губернаторства від 26.10.1939 р. та 19.02.1940 р. [2, с. 109]. Правом на оскарження вироків польських судів володіли керівники відділів юстиції дистриктів на протязі шести місяців з часу вступу судового рішення у законну силу. Підставою могло бути порушення так званого суспільного інтересу [5, с. 25-29]. Вищий німецький суд міг підтвердити вирок і рішення ненімецьких судів або скасувати їх. Німецький суд також міг самостійно винести новий вирок або передати справу вищестоящим німецьким судам. Рішення про передачу цивільних справ німецьким судом приймав Вищий німецький суд, а щодо кримінальних справ — спеціальний суд. Дані німецькі суди могли також переглянути рішення польських судів прийнятих до 31.07.1938 р. [3, с. 148-152].

В окремих випадках окупаційні суди під приводом захисту інтересу гітлерівської Німеччини могли переглядати і інші вирок і рішення ненімецьких судів. Ще одним способом у втручання в діяльність польського судочинства стали іпотечні справи, при яких громадяни III Рейху або особи німецького походження вказували, що їхні права порушені. У цьому випадку на протязі двох місяців, коли вони дізнались, що їх права порушені, могли звернутись до Вищих німецьких судів, які самостійно могли прийняти рішення по справі. Ненімецьким судам також заборонялось допитувати у якості свідків осіб німецького громадянства та походження. У цих випадках ненімецькі суди могли звертатись до німецьких судів у рамках правової співпраці з проханням допитати свідків і направити їх до суду [2, с. 110].

У будинках або приміщеннях, де знаходились німецькі суди, ненімецькі судді і прокуратура могли виконувати свої повноваження лише зі згоди німецьких судів. Поряд з польською мовою на українських етнічних землях, що були віднесені до Польського Генерального губернаторства, могли використовувати українську мову. Українська мова могла використовуватись на територіях, де проживало не менше 20 відсотків мешканців українського походження. Українська мова могла використовуватись у письмових документах, показаннях свідків. Вироки та судові рішення публікувались та оголошувались польською мовою. Рішення про використання поряд з польською мовою української приймали керівники дистриктів. Такі випадки мали місце на Холмщині і

Надсянні. Зокрема, у Білій Підляській, Білгороау, Холмі, Томашові, Тарнограді і Цішанові, Грубешові, Влодаві та ін. [6, с. 117-118]. Українська мова могла використовуватись в окремих судах та Апеляційному суді у Любліні, якщо вона стосувалась кримінальних і цивільних справ, у районах, де проживав високий відсоток українського населення. Згідно постанови керівника головного відділу юстиції Генерального губернаторства від 21.10.1942 р. українська мова у судах могла використовуватись також у гродських (міських) судах в Краківському, Варшавському, Радомському дистриктах, де українці складали більшість населення в окремих судових округах та в окремих містах та селах у дистрикті Галичина. Відповідно, якщо польське населення складало не менше 20 відсотків, у цих судах в письмовій і усній формі могла використовуватись польська мова. Також польська мова використовувалась при розгляді в апеляційних судах [5, с. 695].

Після початку радянсько-німецької війни та захоплення українських земель відбулося розчленування території України фашистською Німеччиною та її союзниками Угорщиною та Румунією. На західноукраїнських землях у Східній Галичині було створено дистрикт Галичина, який був включений до складу Польського Генерального губернаторства. На території дистрикту Галичина було відмінено дію законодавства Радянського Союзу і поширено польське законодавство на основі розпорядження від 01.08.1941р., яке було тут чинним до початку II Світової війни [5, с. 693]. У вищезгаданому розпорядженні генерального губернатора Ганса Франка також встановлювалась судова система і визначався порядок ведення судочинства. Цього ж дня було видано і інші нормативно-правові акти, які врегульовували діяльність дистрикту Галичина, що вступили в силу з 01.08.1941 р. о 12.00. До них відносились розпорядження про адміністрацію дистрикту Галичина, про відбудову органів правосуддя, про забезпечення продуктів харчування і землеробства, про охорону лісів та полювання, в справах забезпечення охорони радянсько-російського майна, в справах конфіскації приватного майна, про управління залізницями, про управління поштою і телеграфом, в справах функціонування фінансової системи [5, с. 692-693] Незважаючи на те, що розпорядження про створення органів судочинства було прийняте 01.08.1941 р., воно вступило в силу 30.10.1942 р., тобто через п'ятнадцять місяців після створення дистрикту Галичина [7].

У період створення органів судочинства для українського населення їхні функції виконували органи поліції та німецькі суди, військові і спеціальні суди. Як і на польських землях Генерального-губернаторства, судова система дистрикту Галичина складалась з місцевих (гродських) судів, окружних судів та Апеляційного суду дистрикту Галичина у Львові. Контроль за діяльністю судів здійснював губернатор дистрикту Галичина через підпорядковані йому органи юстиції. В межах своїх повноважень губернатор міг створювати суди, визначати межі юрисдикції місцевих та окружних судів. Правовою основою для їх діяльності, як вже згадувалось, було розпорядження від 31.08.1941 р. На відміну від польських земель, де існувала значна кількість суддівських, прокурорських кадрів, на західноукраїнських землях внаслідок дискримінаційної політики II Речі Посполитої щодо українців лише декілька українців виконували обов'язки судді до початку II Світової війни.

Дещо краща ситуація була з адвокатами, оскільки продовжували працювати адвокати, які отримали юридичну освіту ще в період Австро-Угорщини і мали адвокатські канцелярії. З метою вирішення питання функціонування в дистрикті Галичина правової системи генеральний губернатор Ганс Франк видав 17.12.1941 р. розпорядження про порядок призначення на посади суддів, прокурорів, нотаріусів і адвокатів. На основі даного розпорядження керівник головного відділу юстиції генерального губернаторства видав наказ, в якому визначав кваліфікаційні вимоги, що ставились до осіб, які могли обійняти посади судді, прокурора і адвоката [2, с. 113]. Кандидатами могли бути особи, які володіли знаннями польського права та мали юридичну освіту польських або європейських університетів. Не могли обіймати посад судді, прокурори і нотаріуси, які закінчували навчальні заклади Радянського Союзу і виконували свої повноваження до початку німецько-радянської війни.

Після завершення формування судової системи у дистрикті Галичина у Польському Генеральному Губернаторстві у 1943-1944 рр. функціонувало 5 апеляційних судів, 22 окружних та 241 місцевих (гродських) судів [1, с. 8-10]. Офіційною мовою судочинства була українська, але якщо в громадах кількість мешканців польської національності перевищувала 20 відсотків, то в процесі могла використовуватись польська мова. Польська мова могла також використовуватись і в прокуратурі, окружних та апеляційних судах. Використання польської мови в окремих судах дистрикту Галичина відбувались на основі розпорядження губернатора дистрикту Галичина. Дане розпорядження приймалось на зразок розпоряджень про використання української мови в інших дистриктах Польського Генерального губернаторства, де польське населення зберігали більшість, а

українці проживали на своїх етнічних землях (Лемківщина, Холмщина, Підляшшя, Надсяння). Використання української мови у судовій системі дистрикту Галичина та інших дистриктах Польського Генерального губернаторства було врегульоване у розпорядженні про судівництво німецьке від 30.10.1942 р. генерального губернатора Ганса Франка.

Після закінчення II Світової війни Ганс Франк був засуджений нюрнберзьким трибуналом до смертної кари. Використання у судочинстві на українських етнічних землях польського генерал-губернаторства української мови, на мою думку, було спробою німецьких окупантів вказати на їх одинакове ставлення до польського і українського населення. В період II Речі Посполитої українська мова у судах не використовувалась, а судочинство велось виключно польською мовою. На дистрикт Галичина було поширено усі нормативно-правові акти окупаційних німецьких властей, які стосувались Польського Генерального-губернаторства, зокрема розпорядження про німецьке судочинство від 19.10.1942 р. [2, с. 114]. Сюди також відносились нормативно-правові акти, що набули чинності до початку німецько-радянської війни та створення дистрикту Галичина. До них відносились: 1) розпорядження про організацію польського судочинства в Генеральному губернаторстві від 19.02.1940 р. та доповнення до нього від 01.08.1940 р.; 2) розпорядження про прийняття судових справ до польського і німецького судочинства від 19.02. 1940 р.; 3) розпорядження про усунення недоліків у польському судочинстві від 22 червня 1940 р. [3, с. 174-176].

Рішення суддів УРСР, які вступили в законну силу, втратили свою чинність. Так само були визнані недійсними рішення усіх органів влади СРСР. Усі кримінальні справи, розпочаті правоохоронними органами УРСР, припинялись. Так само припинялись цивільні справи розпочаті у радянських судах. Припинення кримінальних справ, розпочатих правоохоронними і судовими органами Радянського Союзу, не забороняли їх поновлення правоохоронними структурами Третього Рейху та Польського Генерального губернаторства, як складової частини гітлерівської Німеччини. У розпорядженнях також врегульовувались відносини щодо судових рішень і вироків суддів II Речі Посполитої, прийнятих до початку II Світової війни. У кримінальних справах органи німецької прокуратури могли: 1) підтримувати кримінальне провадження по справах розпочатих до початку II Світової війни; 2) виконання рішень судів II Речі Посполитої; 3) порушення кримінального провадження проти працівників радянських судових і правоохоронних органів.

Висновки. Після початку Другої Світової війни та окупацію польських земель було утворено німецьку окупаційну судову систему, до якої відносились німецькі військові, поліцейські суди та спеціальні суди. Для місцевого польського населення було частково відновлено польську систему судочинства, що була чинною до початку Другої Світової війни на основі польського права та за участі польських суддів. Значно було обмежено юрисдикцію Верховного суду II Речі Посполитої, а багато його повноважень перейшли до відання головного відділу юстиції Генерального губернаторства. На дистрикт Галичина було поширено усі нормативно-правові акти окупаційних німецьких властей, які стосувались Польського Генерального-губернаторства, зокрема розпорядження про німецьке судочинство від 19.10.1942 р. Існувала можливість відміни рішення ненімецьких судів у рамках контролю з боку німецького правосуддя над польським і українським судочинством.

Німецька окупаційна адміністрація на західноукраїнських землях діяла аналогічно органам влади Радянського Союзу, які комплектували правоохоронну систему власними кадрами, де на роботу приймалися особи, що могли закінчити шестимісячні юридичні курси, але не призначались висококваліфіковані спеціалісти, що закінчували польські та європейські університети.

Джерела та література

1. Офіцинський В. Дистрикт Галичина (1941-1944 рр.): історико-політичний нарис / В. Офіцинський. – Ужгород, 2001. – 143 с.
2. Wrzyszc A. Okupacyjne sadownictwo niemieckie w generalnym gubernatorstwie 1939-1945. Organizacja i funkcjonowanie / A. Wrzyszc. – Lublin: Wydawnictwo uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej, 2008. – 421 s.
3. Weh A. Prawo Generalnego Gubernatorstwa w ukladzie rzeczowym z objasnieniami i szczegotowym skorowidzem (wydanie trzecie) / A. Weh. – Krakow, 1941. – 272 s.
4. Wrzyszc A. O organizacji okupacyjnego sadownictwa polskiego w Generalnym Gubernatorstwie w latach 1939-1945 / Wrzyszc A. // Zeszyty Majdanka. – 1992. – T. XIV. – S. 113-125.

5. Wrzyszc A. Odrebnosci ustrojono-prawne dystryktu Galicija w Generalnym Gubernatorstwie (1941-1944) / A. Wrzyszc // Wiolokulturowosc polskiego pogranicza. Ludzieidea – prawo, pod red. A. Litynskiego, P. Fiedorczyka. – 15-18 wrzesnia 2002 roku. – Bialystok, 2003. – S. 689-701.
6. Wrzyszc A. Ustawodawstwo okupacyjne dla dystryktu Glicja 1941-1944 / A. Wrzyszc // Studia z historii panstwa, prawa, idei, prace dedykowane Janowi Malarczycowi, pod red. A. Korobowicza. – Lublin, 2007. – S. 324-337.
7. Державний архів Львівської області. – Ф. 35. – Оп.12. – Спр.22. – С. 1-8.

Трепак Л. Организация и деятельность негерманской юстиции в Польском Генеральном губернаторстве (1939-1945). В статье показана агрессивная политика нацистской Германии по захвату польских и украинских земель во время Второй мировой войны. Эта политика предполагала ликвидацию польского государства и Советского Союза; польские, украинские и другие страны должны были быть частично уничтожены, а другие должны были быть ассимилированы. В статье анализируется процесс создания общих органов юстиции. Охарактеризована процедура назначения должностных лиц в судебные органы и другие органы юстиции Польского генерального губернаторства на оккупированных территориях Польши и Украины в годы Второй мировой войны. Рассматриваются и оцениваются функции и полномочия негерманских судов, которые рассматривали гражданские и мелкие уголовные дела с участием местного польского и украинского населения.

Ключевые слова: оккупационные суды, апелляционные суды, прокуратура, Польское Генеральное Губернаторство, Вторая мировая война.

Trepak L. Organization and Activities of Non-German Justice in the Polish General Governorship (1939-1945). The article shows the aggressive policy of Nazi Germany in capturing Polish and Ukrainian lands during the Second World War. This policy assumed the liquidation of the Polish state and the Soviet Union; the Polish, Ukrainian and the other countries had to be partially destroyed, while others had to be assimilated. The article analyzes the process of establishing of the General governorship justice authorities. The procedure of the appointment of officers of the justice authorities in the General governorship and districts was characterized. The article shows the process of organization of Polish General Governorship on the occupied Polish and Ukrainian territories at the years of Second World War. The functions and authorities of non-german courts are being considered and estimated, that heard the civil and minor criminal cases about local Polish and Ukrainian population.

Key words: occupational courts, appellate courts, prosecutor's office, Polish General Governorship, World War II.

УДК 349.4

О. Уцаповська

Правові питання планування земель в умовах децентралізації влади

У статті розглянуто науково-теоретичні і практичні аспекти планування земель в умовах реформування державного регулювання земельних відносин на засадах децентралізації влади і розширення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин на території громад.

Ключові слова: планування земель, земля, регулювання земельних відносин, децентралізація влади, територіальні громади.

Постановка наукової проблеми та її значення. У грудні 1990 року в Україні земля була оголошена об'єктом земельної реформи як складової економічної реформи, яка здійснювалась за різними юридичними моделями і залишається не завершеною й понині. За наслідками проведених перетворень у відносинах власності на землю, використання землі, державному управлінні у сфері